

א בריון אין רעד אקציע

טסידים האכען פארשטיינען או דאָס
העניך א הסכמה. זי' האכען מְזַנְּצָה
אַרְטְּרוּבִּיכָּעֵן פָּונְמִין דִּרְהָא אָנוֹ זֶה
אַכְעָן צוֹנוּרוֹדִיכְבָּט מִין אַיְגָעָנוֹתָם.
זֶה שְׁפִיטָלָה האָבָּאָד גַּעֲמָחָת
אַנְטְּרָפָעָן או מִין זֹה. וְעַכְּשָׂוֹן
בְּמִעֵד וְרִידָּאָר וְאָדָּל עַבְּדָאָאָז
זֶה דְּשֻׁוְּרִיסָּה.

...ויי האכען אויך צובראכען
מיין הים. מיין מאן. הרוב שפער
וואראי איז נידציגן איז אלט און
עפערליך קראנק. מיט אקט איז
ווריק האט ער געהאט אַ
גולוטשטריך איז מוה, און דאס האט
יעדר געשנידיגות זיין שפראן. ער איז
צבעראכענער איז. ער טעלעפֿאָך
רטט מיר פילע מעאל אָ טאג, אָבש
מען לאזוט אִים נישט קומען אָהנט.
אָפְּלוֹ וווען אַך בֵּין געעסען שכעה
אָך מיין שוועסטער ח'י מושקע
שניאורסאהן האט מען אִים נישט
עלאלוצ קומען אהער מיך מונח אָבל

אין מין זיידענס און און פון
וואטעהס ליבאואריטש איז געווען
אידיזער יושר, עס איז געווען איז
גורה. איצט נויט מען און דז
נרכאות. האט אונדזה חביב אונד
אנגאנקלאקט איז פעדעראלען גע-
ניכט. עס איז געווען אַ לאָגענער
משפט. מיט רשותה און מיט אהחה
גענים האבען זי געוואָגען, און מיט
דעם פסק האבען זי פארקאמט אַ
טיל פון דאס ביסעל געלט ואָספֿט
מאן איך האבען אַפְּרַעַשְׁפָּאַט
אויר דער עטלער. זי טווען אלִין זאָס
עס איז מעגליך, אויר זו צענטשען
אונן זו פָּרַעַכְּטָעַן דֵּי הַיִּם פָּן מִין
זונן, דֵּי הַיִּם ווֹאו אַיך לעב עזעט.

וזה האבען אוון צוגענמען פלאץ אונדזער בית שלם.
אוון קיזן אונדער פלאץ גיט מען מע
האט געהאט אפגענוקופט פלאצעט
פראר אלע מיטיגלידער פון דע
פאAMILIיע. מײַן פלאץ אוין געווען
עלבענן מײַן באבען שטערנוו שוה
צעיַה, דער פרדי פון דעם זידען
אַדְמוֹר מַהְרְשָׁב וִילְ, האבען זי
זוגענמען מײַן פלאץ אוון זי ווילען
אוון אַך זאל וויכען אַ נײַעס פלאץ אוון
פֿרֶמְדְּרָעָן בֵּית עָולָם.

מיט' עטיליכע וואכען צויז
האבען זי' מיך שון הויז
געשלעפט אין די ערוכות האט זי
ער ריכטער געפערזט זואס זעלט
אייד פון אונט אונט אונט אונט
פררו, דער משפט וועט דאנט אונט
פל מעיר ווי איד וועט קענען פון אונט
אויפמאנען. אידך דעם האבען די קיין
וואווען זונען זונען זונען זונען זונען

ד' דודיפות האבען נישט קין
סוכו. ליעבען לאוט מענד מיך נישט, און
מײַין פלאץ אוירך דעם בעה עולם האט
מען אוירך צועגונטמען. אונך ווענד זיך
קומווען מיר, א פאָרביטערטע אלטען
זענונג, און זעלטן – הווע גווארען.

זו דער ועדאקייע פון "דער
אלענדווער בריוו פון רביין חנה
ווארדי", די טאקטער פון פריערדיגען
לויאכווויטשער רביין זעל, מיט א
בקשה צו פארעפנטיליכען דעם בריוו
איין אונדער ציטונג. רביין גורארַ
שריבט אין אויר בקשה צו אונזער
עדאקייע, איז די האט ארדיסגעשיתקט
עם בריוו צו רבעים און צו
עדאקייעס פון אנדערע ציטונגגען,
און די זוכט הילפ פון דעם בריטען
אידישען ציבור.

גערטערער הערד רעדאקטאר!
איך בין אין אלטער פרוי, די
טאכטער פון אדמוני'ר רבוי יוסף יצחק
שניאורסאהן נג'ם זיל פון ליבאָ
ווערטש. ביזויליגע מענטשען זייןען
מאץ רודף. איך בעט איך העלפֿט
דרוקט דעם בריוו אין אייער
גייטונג, אפשר וועלען אידען קומען
מאיר צו הילפֿ אין מײַן ביטערער
לאָאו.

אין יאיר חרעדיט, א' יאיר פאָר
ז'ין הסתלקות, האט דער זיידע
אדמוֹר מהרשב'ב ז'ל מיר געוֹזאגט,
אָז אַק זָאָל אַלְעָל מֵאַל זִין בַּיְדָע
טאָטָעָן זָאָל אַק זָאָל אַיְם הַעֲלָפָעָן
אַק זִין הַיְלִיגָּרָא אַרְכָּבָעָט. דָּאָס אַיְזָנָעָן
גַּעֲוָעָן וַוְיכְטָיג, וַוְיל מַיְן מוֹטָעָר
הַרְבָּבִית נַחַמָּה דִּינָה עַיְהָ אַיְזָגְעָעָן
טוֹרִיב, דֵי הַאַט גַּאֲרָנִיט גַּעַהָעָרט. פָּונָ
דָּאָן אַנְׂהַאֲבָא אַיְזָגְעָעָן
הַעֲלָפָעָן מַיְן פָּאַטָּעָר. דָּעַר טָאָטָעָן אַיְזָגְעָעָן
קוֹרָאָנָק גַּעַוְאָרָעָן אַנְׂהַרְבָּעָן. אַבָּעָר
דָּאָךְ אַיְזָגְעָעָן אַרְגָּעָן גַּעַגְעָעָן מַיְן זִין
שַׁעַטְגִּיקְרִיטָעָן בַּיְן הסתלקות אַיְזָגְעָעָן
חַשְׁשָׁי. בַּמְשֻׁךְ פָּונָדֵי אַיְזָנָעָן דָּרְיִיסָּג
אַאֲרָא. הַאֲבָא אַיְזָגְעָעָן לְעַבָּעָן כְּדֵי אַיְזָגְעָעָן
פַּעַזְעַלְיָכָעָן לְעַבָּעָן כְּדֵי אַיְזָגְעָעָן
קַעְגַּעַן הַעֲלָפָעָן דָּעַר טָאָטָעָן אַיְזָגְעָעָן
כָּלְלָאָרְכָּבָעָט. דָּעַר טָאָטָעָן האַט זִין
פִּילָּאָרְגֶּעָטָאָן אַיְזָגְעָעָן פָּאַרְשְׁפִּידְיָטָעָן
אַדְיִישָׁקִיט. אַיְזָגְעָעָן תּוֹרָה, אַק
אַיְזָגְעָעָן פָּאַרְשְׁטָאָרְקָעָן חַסִּידָות אַק
זְוּסְלָאנְד, אַיְזָגְעָעָן לְעַטְלָאנְד. אַק פּוֹלְיָעָן,
אַקְאָמְעַרְקָעָן, אַיְזָגְעָעָן פִּילְעָן גַּנְדָּעָרָעָן
לְעַמְדָּר. אַיְזָגְעָעָן גַּעַהָאָט אַחַלְקָאָן
יַיְינָעָן הַיְלִיגָּרָא דָּרְגָּרִיכְוָנָגָעָן.

זעונן דער טאטע איז נסחטך
געוואָדען, האָט ער מיר געלאָדען אַ
רוֹשָׁה, זוֹאָס אִיז באַשְׁטָאנְגָּן פֿון
נוֹווִי דִּירוֹת אֵין אַ שִׁינְעָר הָוִת,
הָעַלְפָּט פֿון זִין גּוֹיִסְעָר בִּכְלִיאָטָעָק
אַתָּה פְּלָעָג אַנְדָּעָג זָאָכָעָן.

מיין שוואגער, אדמוייר מנהם
שניאודסאהן שליט'א, דער איצטער
גער ליבאויזישער רבי, האט
עוואולט צונגעמען מיין ירושה. האט
גר געהאלטען פיערדיקע רעדעס
געגען מיר. כי איינער פון זיין
והערער האט אריינגעבראכען צו
האריך אין וואנוונג שבת נאך מיטאג,
האט מיך צעללאגען, און האט מיך
כליניד געמאכט. ער האט מיך
עללאוט ליגען אין אט טיכון בולוט. די
גענטשען פון דער "הצלה" האבען
מיך געפצען און זי האבען מיך
פארעפערט אין שפיטאל. מיין
שוואגער האט נארכנט געזאגט מכח
עם אנטפל אויף מיר, און ווינע

מקורה: א בריוו אין רעדאקטיע, דער איד, פ' פנחס תשמ"ח, 8.7.1988

מכתב למערכת שכטבה חנה גוררי, בטו של הרוי"ז ואשתו של הרש"ג.

זו דער רעדאקטיע פון "דער איד" איז ארינגעקומען דער פאלגענדער בריוו פון רביצין חנה גוררי, די טאכטער פון פריערדיגען ליבאוויטשער רב'ין צצ"ל, מיט א בקשה צו פארענטליךען דעם בריוו אין אונדער ציטונג. רביצין גוררי שרייבט איז איר בקשה צו אונדער רעדאקטיע, איז זי האט אורייסגעשיקט דעם בריוו צו רבענים איז צו רעדאקטיעס פון אנדערע ציטונגען, איז זי זוכט היילפ פון דעם בריטען אידישען ציבור. אט איז דער פולערטעקסט פון איר בריוו:

געערטער הער רעדאקטאר!

איך בין אן אלטער פרי, די טאכטער פון אדמו"ר רב' יוסף יצחק שניאורסאהן נגב"מ צ"ל פון ליבאוויטש. בייזויליגע מענטשען ציינען מיר רודף. איך בעט איז העלפט מיר! דראקט דעם בריוו אין אייער ציטונג, אפשר וועלען איזען קומען מיר צו היילפ אין מײַן ביטערער לאגע. אין יאר תרע"ט, א יאר פאר ציין הסטלקוט, האט דער ציידע אדמו"ר מהרש"ב צ"ל מיר געצאגט, איז איז אלעל מאל ציין בי"ז דעם טאטען צ"ל אונ איז זאל אים העלפען אין ציין הייליגע ארבעת. דאָס איז געוווען וויכטיג, וויל מײַן מוטער, הרבענית נחמה דינהה ע"ה איז געוווען טויב, זי האט גארניט געהרטט. פון דאן אן האב איך אונגעהויבען העלפען מײַן פאטער. דער טאטע איז קראנק געוווארען איז טר"ז, אבער דורך איז ער אונגעהנגן מיט ציינע טעטיגקייטען ביז ציין הסטלקוט איז תש". במשך פון די איז און דרייסיג יאר, האב איך אויפגעגעבען מײַן פערצענלייכען לעבען כדי איז זאל קענען העלפען דעם טאטען איז ציין קליל ארבעת. דער טאטע האט צייר פיל אויפגטאנ איז פארשטיארקען חסידות איז רוסלאנד, איז ליטלאנד, איז פוילען איז אמעריקע, אונ איז פילע אנדערע לענדער. איך האב גיהאט אַחלַק איז ציינע הייליגע דערגר"יכונגען.

ווען דער טאטע איז נסתלק געווורען, האט ער מיר געלאַזען אַירושאַה, וואָס איז באשטאַנען פון צוּי דירות איז אַשיינַע הויז, העלפט פון ציינע גרויער ביבלייאַטַּעַק אַונ פילע אנדערע זאַכען.

מיין שווואָגער, אַדמו"ר מנחם שניאורסאהן שליט"א, דער אַיצטיגער ליבאוויטשער רב'י, האט געווואַלט צונעמען מײַן ירושה. האט ער געהאלטען פֿיעַרְדִּיקָע רעדעס געגען מיר. ביז אַינְגֶּר פון ציין צוהערער האט ארינגעבראָכען צו מיר אַין ווֹאנְגֶּשֶׁבָּת נאָךְ מיטאָג, האט מיר צעללַאָגָעָן, אַונְ אַט מיר בְּלִינְד גַּעֲמָאָכָּט. ער האט מיר געלאַזְט לְיִגְעַן אַין אַטְיַר בְּלִוּט. די מענטשען פון דער "הצלה" האבען מיר געפונען אַונְ ציִן האבען מיר אַפְּגַעַפִּירְט טִין שְׁפִיטָאֵל. מיין שווואָגער האט גארניט געזאגט מכח דעם אַנְפָאָל אוּפְּ מִיר, אַונְ ציינע חסידִים האבען פארשטיַאנָען אַז דאָס אַיז אַ הסכמה. ציִן האבען מיר פֿאַרטְרִיבָּעָן פון מײַן דִּירָה אַונְ ציִן האבען צוגערויבט מײַן אַיגענטום. פון שְׁפִיטָאֵל האב איך געמוֹזָט אַנטְלוֹיְפָעָן צו מײַן זוּן. עַס אַיז שׂוֹן כמַעַט דָּרְיִי יָאָר וְיָאָר לְעַבְדָּא אַינְ נַיְזְשִׁוִּירִי.

ציִן האבען אוּרְ צְבָרָאָכָעָן מײַן הַיִּם. מײַן מאָן, הרב שְׁמַרְיָה גּוֹרְרִי אַיז נִינְצִיגָּיָר אַלְט אַז גַּעֲפָרְלִיךְ קְרָאָנָק, מִיט אַכְּטִים יָאָר צְוֹרִיקָהָאָט ער גַּעֲהָאָט אַבְּלָוְשְׁטוֹרֶץ אַין מַח, אַונְ דָּאָס האט ציִיר גַּעֲשָׁדִיגָּט ציִן שְׁפָרָאָר. ער אַיז אַ צְבָרָאָכָעָנָר אַיד. ער טְעַלְעַפְאָנִירְטָמִיר פִּילָּעָמָל אַטְאָג, אַבער מַעַן לְאַזְטִים נִישְׁתְּ קְוֹמָעָן האָר. אַפְּיָלוּ וְעַן אַיר בְּינְ גַּעֲזָעָסָעָן שְׁבָעוֹת נאָךְ מִיר אַטְאָג, אַטְאָג שְׁוֹועָסְטָעָר חַיְּ מַוְשָׁקָא שניאורסאהן האט מַעַן אַים נִישְׁתְּ גַּעֲלָאָזָטָהָאָר מִיר מַנְחָמָם אַבל ציִן.

איַן מײַן ציידענס אַונְ צְבָרָאָכָעָן לְיִבְּאוּוּיטָשָׁאָאָז גַּעֲוָועָן אַיז דְּיִשְׁעָרְ יְשָׁרָה, עַס אַיז גַּעֲוָועָן אַדְיַן תּוֹרָה. אַיצְטִ גַּיְתִּים מַעַן אַין דִּי עַרְכָּאָות. האט אַגְּוֹדָת חַבְדָּל אַונְדָּז אַנְגַּעַלְגָּט אַין פְּעַדְעָרָלִין גַּעֲרִיכְט. עַס אַיז גַּעֲוָועָן אַלְגָּעָר מַשְׁפָּט. מִיט רְשָׁוֹת אַונְ מִיט אַחֲיזָת עַיְנִים האבען ציִן גַּעֲוָועָנָעָן. אַונְ מִיט דָּעַם פְּסָקָה האבען ציִן פְּאַרְכָּאָפָּט אַטְיָלָפָּעָן שְׁבָעוֹת נאָךְ מִיר אַונְ אַיר האבען אַפְּגַעַשְׁפָּאָרָט אוּפְּ דָּעַר עַלְתָּרָעָר. ציִן טּוֹעָן אַלְצָ וְאַסְעָס עַס אַיז מַעְגָּלִיךְ, אוּפְּ צְעַשְׁטָעָרָן אַונְ צוּ פְּאַרְנִיכְטָעָן דִּי הַיִּם פָּוּן מײַן זָוּן, דִּי הַיִּם וְאַיר לְעַבְדָּא.

ז"י האבען אויר צוגענו מען מײַן פלאץ אוף אונדזער בית עולם, און קײַן אנדער פלאץ גיט מען מיר נישט. דער טاطע אדמו"ר נג"מ ז"ל האט געהאט אפגעקוייפט פלאצער פאר אלע מיטגלידער פון דער פאמיליע. מײַן פלאץ איז געוווען לעבען מײַן באבען שטערנא שרה ע"ה, דער פרוי פון דעם זיידען אדמו"ר מהרש"ב ז"ל. האבען ז"י צוגענו מען מײַן פלאץ און זי ווילען איז איר זאל זוכען א נײַעム פלאץ אוף א פרעמדען בית עולם.

מיט עטליכע ואכען צוריק האבען זי מיר שוין ווילט איר געשלאupt אידיערכאות. האט זי דער ריכטער געפריגט וואס ווילט איר פון אונ אקט אונ אקטיג יאריגיגער פרוי, דער משפט ווועט דאר קאסטען פיל מענער וויאיר ווועט פון איר אויפמאגען. אויף דעם האבען זי קײַן תירוץ נישט געהאט. די רדייפות האבען נישט קײַן סוף. לעבען לאזט מען מיר נישט, און מײַן פלאץ אוף דעם בית עולם האט מען אויר צוגענו מען. איר ווונד זיך צו איר און צו אלע דיטע אידען, צו קומען מיר, א פארבייטערטע אלטעל פרוי, צו הילפ.

- חנה גורארי

מיר זענען נאכגעקומו מען די בקשה פון דער רביצין חנה גורארי און אפגעדרוקט דעם בריוו לוייט איר וואנש, מיט קלינע השמות - רעד.

תרגומ המכתב

למערכת של "דער איד הגיע המכתב דלהלן מהרבנית חנה גוררי" בתו של הרבי הקודם זצ"ל בבקשתו לפרסום את המכתב בעיתונו. הרבנית גוררי כתבת בבקשתה למערכת שהיא שלחה את המכתב לרבניים ולמערכות של עתונאים אחרים והוא מבקשת עזרה מהציבור היהודי הרחב. הנה הטקסט המלא של המכתב

כבד העורך!

אני אשה זקונה, בתו של האדמו"ר רבבי יוסף יצחק שניאורסון נג"מ ז"ל מלובאווטש. אנשי פראים רודפים אותי. אני מבקשת את שתעוזרו לי! הדפיסו את מכתביו בעיתונכם אפשר ויהودים יבואו לעזרני במצבי המר. בשנות תרע"ט, שנה לפני הסתלקותו אמר לי סבי האדמו"ר מהרש"ב ז"ל שאני אהיה כל הזמן ליד אבי ז"ל ושאוזור לו בעבודתו. זה היה חשוב מאד ממשום שאמי, הרבנית נחמה דינה ע"ה, הייתה חרשת, היא לא שמעה דבר. מאז התחלתי לעזור לאבוי. אבי עשה חוללה בשנת תר"ץ [1930] אבל בכל זאת המשיך בפועלותיו עד מותו בשנת תש"י [1950]. במשרשלושים ואחת שנה ויתרתתי על חי' האישים כדי שאוכל לעזור לאבוי בעבודתו הציבורית. אבי עשה הרבה לחיזוק החסידות ברוסיה והלטווית, בפולין ובארצות הברית אחרות. לי היה חלק בהישגיו הקודושים.

כאשר הסתלק אבי הוא השאיר לי ירושה הכוללת שתידירות בבית נאה, חצי מספרייתו הגדולה והרבה דברים נוספים

גיסי, אדמו"ר מנחים שנייאורסון שליט"א, הרבי מלובאווטש הנוכחי, מבקש לךחת את ירושתי ודבר דברים חריפים [של אש] נגדי עד שאחד מהশומעים פרץ לבתי בשבת אחר הצהרים, הרבץ לי ועשה אותו עיורת. הוא השאיר אותי שכבת בתוך שלולית דם. אנשי "הצלה" מצאו אותו והביאו אותו לבית החולים. גיסי לא אמר דבר על התנפלות זו עלי וחסידי הבינו שכל זה נעשה בהסכםתו. הם גרשו אותו מדירתו ושדדו את רכושי. מבית החולים הייתה מוכרכה לבוחן לבני. כבר כמעט שלוש שנים שאני חיה כאן בניו-זילנד.

הם שברו גם את ביתי [משפחה]. בעלי, הרב שמרי גוררי הוא בן תשעים וחולה מאד. לפני שמונה שנים היה לו שפרק דם במוח והדבר פגע בדיורו. הוא יהודי שבור. הוא מטלפן אליו

פעמים רבים במשך היום אבל אין נתונים לו לבוא לכאן. גם כאשר ישבי שבעה על אחותי ח' מושקע שניורסון, לא נתנו לו לבוא לכאן לנחם אותן באבל.

אצל זקני ואצל אבי, ליבאוויטש הייתה [ביטהה] ישר יהוד, היה דין תורה. עכשו הולכים לערכאות. אגודות חב"ד הגיעו תביעה נגדנו בבית המשפט הפדרלי והוא משפט ארוך עם רשותות וחייבת עינויים וכך. על בסיס פסק זה הם תפסו חלק כמעט הכספי שבReLU ואני חסכנו לימי Zukunftנו. הם עושים ככל האפשר להפריע ולהרוו את ביתו שלبني, הבית בו אני חיה עכשו.

הם גם לקחו את מקומי בבית הקברות שלנו ואין נתונים לי מקום אחר. אבי אדמו"ר נבג"ט ז"ל קנה מקומות לכל בני המשפחה. מקומי היה ליד זקנתי שטערנא שרה ע"ה, אשתו של הסבא אדמו"ר מורה"ב ז"ל. הם לקחו את מקומי ודורים שachable ממקום אחר בבית קברות אחר.

לפניהם שבועות שוב סחבו אותי לערכאות. אז שאל אותם השופט מה אתם רצים מאשה בת שמוןיהם ושמוננה. המשפט הר' יعلاה הרבה יותר מtabiyutcam. זה לא היה להם שום ת्रוץ. לדידיפות אין סוף. לחיות אין נתונים ואת מקומי בבית הקברות גם כן לקחו. אני פונה לכל היהודים הנאמנים שיבאו לעזרי, אשה שסובלת מריה,

- חנה גורاري'

אנו נעனנו לבקשתה של הרבנית חנה גורاري' והדפסנו את מכתבה בהשנות קלות.
המערכת

